

Door Duisternis tot het Licht

door

J. Henzel.

China.

J. M. Bredée's Boekhandel en Uitgevers Mij., Rotterdam.

**LICHTSTRALEN OP DEN AKKER
DER WERELD**

: 1915 : _____ : VI. :

**DOOR DE DUISTERNIS TOT
HET LICHT**

DOOR

J. HENZEL.

J. M. BREDEE'S BOEKHANDEL EN UITGEVERS M^{ij}.

Gedachtenis-boog.

Het was feest in het huis van mijnheer Li, en het moest wel een groot feest zijn, want een lange rij van gasten was gekomen om mee te deelen in de feestvreugde.

Mijnheer Li was een rijk Chinees, die een groot en mooi huis bewoonde en, evenals alle rijke menschen, had mijnheer Li vele vrienden en al deze vrienden had hij uitgenoodigd op zijn feest.

En 't was inderdaad een belangrijk feest, want mijnheer Li had een zoontje gekregen. Wanneer er bij ons een kind geboren wordt, dan is er blijdschap in de harten van de ouders en de vrienden van de ouders verheugen zich mede. Maar zoo is het bij de Chineezzen niet. Wordt een meisje geboren, dan heerscht er geen vreugde in huis. Dan is men teleurgesteld en boos. Een meisje wordt niets geacht. Daarentegen wordt een jongentje met groote blijdschap en dankbaarheid begroet bij zijn intree in dit leven. Een zoon is de latere verzorger van de ouders. Niet alleen in dit leven. Ach, daaraan denkt de Chinees niet zoozeer. Zijn gedachten gaan verder, naar het bestaan, dat op dit aardse leven volgt. De Chinees denkt zich het leven na dit aardse leven als veel gelijkende op dit aardse bestaan. Men heeft er dezelfde behoeften. Alleen, in die behoeften moet voorzien worden door de nabestaanden, die nog op deze aarde leven. De op deze wereld levende kinderen brengen allerlei offers aan de gestorven ouders, en deze gestorven ouders hebben het dus alleen goed, wanneer er veel offers gebracht worden, en ze lijden in het hiernamaals gebrek,

als ze geen kinderen op aarde hebben om offers te brengen. Heeft men dus geen kinderen, of beter nog, heeft men geen zoon — want de zoon vervult den dienst en doet de gebeden in de kamer, die van de voorvaderen gewijd is, — dan is de Chinees diep ongelukkig. Dat is eigenlijk het ergste, wat een Chinees overkomen kan, dat hem geen zoon geboren wordt. Heeft hij een zoon gekregen, dan woont de grootste blijdschap in zijn hart.

Dat geluk nu was mijnheer Li overkomen. En daarom vierde hij feest. Maar het feest had ditmaal toch iets buitengewoons. Ik bedoel niet, dat Li rijk was en dat het feest dus de sporen droeg van den rijkdom van den gastheer. Neen, daar was iets heel anders. Li en zijn vrouw waren reeds vele jaren getrouwd en ze hadden nooit een kind gehad. Ze hadden achttien jaren gewacht en eindelijk was de zoon gekomen. Daarom was de vreugde nu zoo bijzonder groot.

Hadden Li en zijn vrouw nooit kinderen gehad? Maar dat meisje dan, dat dagelijks bij hen verkeerde, wie was zij dan? Ja, dat was een eigenaardige geschiedenis, een echt Chineesche geschiedenis.

Wanneer Chineezzen geen zoon hebben, dan zijn er allerlei middelen om er een te krijgen. Men kan een offer brengen aan den een of anderen god of men kan in het gebed zulk een god smeeken toch een zontje te geven. En nog beter kan men deze twee middelen verbinden. Maar als men wat geld bezit, dan is er nog een ander middel, dat vrij zeker helpt. Men koopt een klein meisje als aanstaande vrouw van den zoon, dien men hoopt te krijgen.

De Chinees denkt zich de dingen zoo. Er zijn een menigte van geesten, mannelijke en vrouwelijke, die nog op deze aarde en in dit leven hun intrede moeten doen. Als nu de

mannelijke geesten bemerken, dat in een huis reeds een meisje wacht op één hunner, dan zullen ze zeker wel haast maken om in zulk een huis ter wereld te komen.

Toen nu Li en zijn vrouw eenigen tijd getrouwd waren en ze nog geen kindje hadden gekregen, baden ze de goden en gingen naar den tempel om er offers te brengen en ze verwachtten nu zeker wel, dat het zoontje spoedig komen zou. Maar ondanks alle offers en gebeden kwam er geen zoontje. En toen er nu weer een jaar was voorbijgegaan zonder dat een kindje was gekomen, besloten Li en zijn vrouw hun toevlucht te nemen tot het uitnemende middel en een meisje te koopen. Li had geld genoeg. Waarom zou hij er langer mee wachten! Ouders, die hun meisje wilden verkopen, en dan nog wel aan mijnheer Li, waren er genoeg te vinden. En zoo gebeurde het op een goeden dag, dat een klein meisje het huis binnenkwam, dat nu eigenlijk dienst moest doen als lokvogel om een van de mannelijke geesten naar dit huis te lokken. Het was een gezonde, mollige pop, de klein Mei-yuk en ze groeide voordeelig op in het huis van de familie. Natuurlijk had ze het heel goed, niet omdat mijnheer Li en zijn vrouw zooveel van het kind hielden, maar eenig en alleen omdat nu zoo wat al hun hoop op Mei-yuk gevestigd was.

Blijkbaar hadden de mannelijke geesten haar echter niet opgemerkt, of misschien hadden zij geen lust om reeds bij het ter wereld komen een vrouw te vinden. Hoe het ook zij, — en in de geheimen van de geestenwereld kan zelfs geen Chinees doordringen — er werd in het huis van de familie Li geen zoontje geboren. Mevrouw Li vond het eigenlijk nog erger dan haar man en haar humeur, dat toch al niet altijd bijzonder goed te noemen was, leed er onder en werd nog slechter. Tevoren had haar man nog al eens te lijden gehad van de booze buien van zijn vrouw,

en menigmaal had hij zijn troost bij zijn vrienden gezocht. Maar voortaan moest de kleine meid het ontgelden. Zij toch was de schuld, dat er geen zoontje geboren werd, al kon het kind er niets aan doen en al wist het zelfs niet eens, wat haar schuld was.

Toen het echter wat grooter werd en zij in staat was mede te werken, toen moest Mei-yuk dubbel ervaren, dat men haar voor een heel slecht kind hield, dat wel groote zonden moest hebben gedaan, en toen kwam ze ook te weten waarvan zij eigenlijk de schuld was. Van den vroegen morgen tot den laten avond werd het meisje door haar schoonmoeder aan den arbeid gezet en wanneer men haar bezig had gezien, ook met het ruwste en vuilste werk, dan had men eerder gedacht aan een meid dan aan een schoondochter. Was de huisarbeid gedaan, dan moest zij den tuin in om daar het voorkomende werk te verrichten. Ja, zij moest van tijd tot tijd naar het veld gaan, om daar met de arbeiders mede te werken.

Eén ding was gelukkig, Mei-yuk groeide gezond en krachtig op en het werken deed haar blijkbaar geen kwaad. Al was het voedsel, dat men haar gaf, vaak verre van toe-reikend, er was in den tuin of op het veld meestal wel wat eetbaars erbij te vinden. En in elk geval ontwikkelde zij zich flink.

Maar de boosheid van de schoonmoeder en al het werken en slaven van de schoondochter, 't hielp alles tezamen niets. Er kwam geen zoon. Of de mannelijke geesten niet ter wereld wilden komen in een gezin, waar een vrouw wachtte, die niets anders deed dan slaven en sloven, of wel, dat zij bang waren om de zoon te worden van een vrouw, die bij elke gelegenheid de ruwste scheldwoorden gebruikte, zoowel tegen haar man als tegen haar schoondochter, — dat zal wel niemand hebben kunnen zeggen.

Maar wanneer de kleine geesten dat huis voorbij waren gegaan, omdat er te veel gescholden werd, dan zou dat heel goed te begrijpen zijn geweest. „Je deugt nergens toe, jij”, zoo kon de schoonmoeder het kind toesnauwen. „Als jij niet zoo slecht was geweest, hadden we al lang een zoon gehad”. „Jij brengt het ongeluk over ons huis”. „’t Eenige, wat je kunt, is eten en altijd weer eten. Anders kun je niets”.

Zoo beet de schoonmoeder haar herhaaldelijk toe. En was ’t daar maar bij gebleven.

’t Scheen wel, dat het humeur van mevrouw Li steeds slechter werd; de vlagen van drift kwamen meer voor en ze zocht naar sterker woorden. Daarbij kwam nog iets. Mijnheer Li zelf had ook reeds veel te lijden gehad van zijn booze vrouw, maar hij kon tenminste haast den heelen dag het huis ontvluchten. Voor zijn werk was hij veel uit en des avonds zocht hij vaak zijn vrienden op, waar ’t veel gezelliger was dan thuis. Hij begreep dus welk een droevig lot Mei-yuk had en hij had oprecht medelijden met haar. Graag zou hij zijn vrouw ook gewezen hebben op haar slecht en verkeerd gedrag, maar hij durfde niet. Het eenige, wat hij deed, was steeds vriendelijk te zijn tegen het meisje. Maar ook deze kleine vriendelijkheid ontging niet aan de scherpziende oogen van zijn vrouw en haar boosheid werd er nog grooter door. Schelden was niet genoeg meer. Ze sloeg dikwijls het meisje op de schandelijkste manier. Ja, ze nam haar toevlucht tot de gemeenste handelingen. Om het kind maar veel pijn te doen en haar eigen haat te koelen, kneep zij met haar scherpe nagels Mei-yuk in de armen, zoodat zij er kleine stukjes vleesch uitkneep. Hoe harder het meisje gilde, hoe grooter genot voor deze vrouw, die zoo gaarne een zoon wilde hebben. En om bovendien het kind dan

nog meer te plagen wierp zij die stukjes vleesch aan de kippen voor.

Het werd werkelijk te erg om te verdragen, en het gebeurde niet zelden, dat het kind op het veld haar smart uitweende, zoodat de bureu haar daar vonden in een toestand van vertwijfeling. Maar de troost, die zij van de bureu ontving, was al bijzonder klein. „Ach, je moet maar geduld hebben. Het gaat nu eenmaal in het leven niet anders. Eerst is men schoondochter en dan heeft men het slecht; daarna is men schoonmoeder en dan hebben anderen het slecht”.

Was dat nu alles, wat zij te zeggen hadden?

Op dat oogenblik haatte Mei-yuk iedereen. Ze haatte de menschen en ze haatte het leven ook. Was ze maar dood!

Doch het leven ging voort en al haar haat werd als 't ware samengetrokken op haar schoonmoeder. Ze wilde niet meer alles dulden; ze wilde zich verzetten. 't Was nu genoeg geweest.

't Was eenigen tijd later, toen haar schoonmoeder haar weer op de vreeselijkste wijze mishandelde. Het bloed stroomde haar sneller door de aderen, ze werd rood van woede en nog voor de schoonmoeder goed wist wat er gebeurde, had Mei-yuk de tanden in den arm van haar kwelgeest gezet en beet zij er een stuk vleesch uit en wierp het nu op haar beurt aan de kippen voor. De vrouw schreeuwde het uit van de pijn en ze riep uit, dat ze Mei-yuk zou doodden. Maar deze liep het huis uit, vast besloten zich niet langer te laten kwellen.

Niet heel ver weg woonde haar eigen familie. Daar besloot ze heen te gaan. Ze vertelde aan haar ouders al haar lijden, en dezen hoorden het met deelneming aan. Maar ... wat zouden zij er aan doen! Allereerst hadden

ze hun dochter verkocht en dus niets meer over haar te zeggen. Maar bovenal... de ouders van Mei-yuk waren arme menschen, die dankbaar waren, wanneer zij genoeg hadden om zelf te leven. Het ging niet goed Mei-yuk ook nog te onderhouden.

Zoo bleef het arme meisje een paar weken bij haar ouders, en moest toen wel weer terug naar haar schoonouders.

Vol van vrees kwam ze er weer aan. Het laatste tafereel stond haar nog levendig voor den geest en ze verwachtte eigenlijk het ergste. Maar het viel heel anders uit. Al was het niet zeer vriendelijk, zij werd toch zonder scheldwoorden ontvangen. En geen wonder. Al die dagen had de schoonmoeder zelf het werk moeten doen, dat anders Mei-yuk had gedaan. Dat was niets meegefallen. 't Waren moeilijke dagen geweest en zij had ingezien, dat het meisje toch nog wel iets meer deed dan eten en eten alleen. Zoo zag zij haar schoondochter tot op zekere hoogte met blijdschap terugkomen en wachtte zij zich wel haar weer door haar slecht gedrag te verdrijven. Maar er was nog iets. De wond in haar arm was nauwelijks genezen, en het litteken herinnerde haar ieder oogenblik aan het voorgevallene. Als een leeuwin had het meisje haar plotseling besprongen. Zij moest haar toorn niet meer zoozeer opwekken. Ze moest wat voorzichtiger te werk gaan.

En zoo viel de ontvangst dus nog mee, en al bleef de schoonmoeder een lastige vrouw, Mei-yuk had toch eigenlijk wel wat gewonnen.

Maar een zoontje kwam niet. Mevrouw Li was haast ten einde raad. Ze had alles gedaan wat ze maar kon. Ze had Mei-yuk in huis genomen, maar 't had niet geholpen. Ze had gebeden en geofferd, geofferd en gebeden, maar

't resultaat was even droevig gebleven. Wat moest ze doen? Ophouden met offeren en bidden? Daaraan dacht ze niet. Mevrouw Li was op haar manier een vrome vrouw, en al hadden de goden nu reeds jaren lang hare bede niet verhoord, toch besloot ze nog eens naar den tempel te gaan. Met Mei-yuk ging ze op weg. Spoedig hadden ze het heiligdom bereikt en traden ze binnen. Door de voorruimten kwamen ze in den eigenlijken tempel. In een hoek hingen gordijnen, die blijkbaar 't allerheiligste voor het oog van de bezoekers moesten verbergen. Daar naast zat een Buddhistisch priester aan een tafeltje. Toen hij de twee personen zag binnenkomen, kwam er iets van blijdschap over zijn strakke gelaat. 't Was maar een heel klein teeken van vreugde. Maar duidelijk bleek wel, dat hij de bezoeksters kende en begreep wat zij kwamen doen. Met grooten eerbied naderden zij hem en mevrouw Li gaf hem een klein pakje van rood papier. Het waren een paar geldstukken, een gave voor den monnik. Deze stond nu op en schoof de gordijnen op zij. Daar stond dan de god, die de bede moest verhooren! Een groot houten beeld! nog grooter dan een mensch!

Voor het beeld stond een soort van tafeltje, waarin men kaarsen en wierookstokjes kon bevestigen. De afgebrande resten toonden, dat er nog meer vrome aanbidders waren geweest. Ook de twee nieuwe bezoeksters hadden kaarsen en wierook meegebracht. Ze staken ze aan en zetten ze tusschen de resten van de andere kaarsen. Daarna knielden ze neder en raakten met de hoofden den grond aan. Mevrouw Li was nu een en al vroomheid. Ze bad en ze smeekte den god om de verhooring van haar bede. Ze schilderde hem haar rampzaligen toestand, hield hem voor, dat ze nu reeds zoovele jaren hem trouw had gebeden, en geregeld haar kaarsen en haar dunne wierookstokjes,

Priesters in Buddhistischen tempel in gebed.

zoon had gekregen. De een zag in hem een groot geleerde, een ander meende, dat het kind de trekken vertoonde van een rijk man; weer een ander voorspelde, dat de kleine later minister zou worden, maar de kleine zelf, met zijn glad, kaalgeschoren bolletje, trok zich van al deze meeningen niets aan en keek met zijn donkere oogjes blij de wereld in.

Intusschen begon de maaltijd. Aan tafeltjes voor acht personen zaten de gasten aan in de groote voorvaderzaal en weldra deden ze zich te goed aan den overvloed van spijzen. 't Was namelijk voor mijnheer Li, die natuurlijk meer dan de anderen nog in zijn schik was, meteen een goede gelegenheid om eens te laten zien hoe rijk hij wel was.

Den eersten tijd was ook Li's vrouw zoo blij, dat ze vergat zoo nu en dan eens op haar man en op haar schoondochter te scheiden. maar lang duurde deze gelukkige tijd niet. Daarbij kwam, dat ze weldra haar kind meestal maar aan Mei-yuk overliet, die nu bij al haar werk ook nog voor het kleine wicht moest zorgen. Trouwens, dit ging gemakkelijker samen dan wij zouden meenen. Zij droeg den kleinen man eenvoudig op den rug, in een doek gebonden, zóó dat het hoofdje juist boven haar schouder uitkwam. Met dezen last op den rug verrichtte zij voortaan haar werk. Maar dat was niet zoo erg, want zij was sterk genoeg en al groeide de kleine, zóó zwaar was hij niet, dat hij haar veel hinderde. Erger was de altoos durende ontevredenheid van mevrouw Li. Nooit deed haar schoondochter genoeg en nooit zorgde ze goed genoeg voor het kind. Ting-kuei, zoo heette de kleine man, groeide voordeelig op, maar het ging hem als alle andere kinderen; er komen wel eens dagen, dat ze zich minder goed gevoelen of dat ze tenminste lastig zijn. In zulke gevallen braken de stormen altijd op het hevigst los en schold de

moeder op de grofste manier haar schoondochter uit. Deze was natuurlijk de schuld van het ongemak van het kind. „Wat heb jij weer met het arme schaap gedaan? Wil je 't soms vermoorden? Hebben we door jou schuld niet zestien jaren moeten wachten op een zoontje, en wil je het nu soms uit den weg ruimen?” Zoo kon ze lang voortrazen, maar zelf zorgde ze voor haar kind weinig of niet.

Was het dus niet om haar werk of om iets anders, dan schold haar schoonmoeder haar om het kind. Zoo begon zij tenslotte het onschuldige wicht te haten. Daar kwam nog meer bij. De kleine Ting-kuei groeide op en was altijd bij Mei-yuk. De bureu zagen deze twee, die immers zouden trouwen, niettegenstaande ze zooveel in leeftijd verschilden, en ze schudden hoogwijs hunne hoofden. Dan keken ze rond of er geen andere bekenden waren en mompelden. „Als dat maar goed gaat” „Daar komt ongeluk van; dat zeg ik.”

Al spoedig werden deze dingen hardop gezegd en Li en zijn vrouw hoorden het. Ze keken elkander aan, dachten er over na en Li's vrouw vond dat er waarheid in deze woorden stak. 't Was ook wel een beetje dwaas. Ze waren immers rijk genoeg. Waarom zouden ze voor hun zoon niet nog een andere vrouw koopen, één, die van zijn leeftijd was. In haar hart leefde niet alleen vrees, dat het haar zoon later misschien niet goed zou gaan, maar ook de haat tegen Mei-yuk speelde een groote rol. Bovendien wist ze hoe met haar man om te gaan, zij wist wel dat hij gaarne aan zijn rijkdom herinnerd werd, en dat hij haar ook graag een genoeg deed. De arme man hoopte steeds weer door zijn vriendelijkheid en goedheid zijn vrouw zachter te stemmen. Zoo gaf hij ook hier spoedig toe en werd er uitgezien naar een tweede schoondochter. Wanneer

men maar geld heeft om te betalen is die gauw gevonden, en op zekeren morgen deed een klein, mollig ding, een meisje van twee jaar, Tsing-tek geheeten, haar intrede in het huis van mijnheer Li.

Ook deze kleine kwam voor rekening van Mei-yuk, zoodat zij nu voor twee kinderen te zorgen had. Alleen wanneer Li zelf thuis kwam, had zij tenminste alleen het meisje maar voor haar rekening. De vader deed niets liever dan met zijn jongen een oogenblik te spelen. De kleine bengel wist echter al heel spoedig, dat hij kon doen wat hij wilde en dat hij nooit terechtgewezen of bestraft werd. Dit deed hem geen goed, en al werd hij niet slecht, ondeugend en lastig werd hij wel. In huis werd hij een kleine baas, die iedereen regeerde. Zijn wil moest gevolgd worden, ook al was die nog zoo verkeerd. Verbood Mei-yuk hem eens een enkele maal, dan liep hij naar zijn moeder en hij wist, dat hij altoos gelijk kreeg. En werd hem eens iets geweigerd, dan maakte hij zulk een misbaar, dat hij toch onmiddellijk weer zijn zin kreeg.

Zoo groeide onze jonge vriend op.

De jaren gingen snel voorbij, ook in China.

Op zekeren keer zou mijnheer Li naar een groot godenfeest in de stad gaan. Dit gebeurde meer, maar zijn zoontje was nog nooit meegeweest. Deze was nu echter twaalf jaar oud en naar het oordeel van vader en moeder Li was hij nu wel groot genoeg om eens mee te gaan. Ting-kuei sprong op van vreugde. In de stad was hij nog nooit geweest en een godenfeest had hij evenmin ooit tevoren bezocht. Dat was dus alles wat nieuws voor den jongen. Bovendien werd hij in zijn beste pakje gestoken.

Vol van blijdschap ging hij dan ook met zijn vader op weg. Maar ook vol nieuwsgierigheid tevens. Hij had natuurlijk wel eens godenbeelden gezien,, en hij had ook wel

Chineesche kinderen.

eens moeten bidden voor de goden. Maar een groot feest ter eere van de goden had hij nooit gezien. En spoedig kon hij zijn nieuwsgierigheid niet meer bedwingen. „Wat is nu toch eigenlijk een godenfeest en waarom viert men zoo'n feest?” zoo vroeg hij. „Wel,” zei de vader, „dat is een feest ter eere van de goden. Zij zijn het, die den oogst doen gelukken. Maar daarvoor moeten wij ze onze gaven offeren. Deden we dit niet, dan zouden ze boos op ons zijn en ze zouden de oogst doen mislukken. Dat zou natuurlijk een groote ramp voor ons zijn. Op het feest brengen al de lieden uit den omtrek den goden hunne offers”. Voor den jongen werd de zaak nog niet erg duidelijk. Allerlei punten bleven nog over te vragen.

„Zijn er veel goden op het feest? En hoeveel zijn er wel?” „O, er zijn er een menigte, maar we behoeven ze niet allen afzonderlijk een offer te brengen. Dat doen we maar voor allen tegelijk.” „Maar welke is de voornaamste god, de machtigste, de sterkste?” vroeg hij weer. Maar dat was heelemaal te veel gevraagd; dat wist de vader natuurlijk ook niet. „Phang-ku is een zeer machtig god, maar of hij de machtigste is... dat weet ik niet.” Een oogenblik dacht de kleine na, maar lang duurde het niet. Zijn belangstelling in de goden was nu gaande gemaakt. „Is onze god ook op het feest, vader?” „Wel neen, mijn jongen, die moet op het huis passen.” „Vader, heeft u al gezien, dat de witte mieren hem een arm hebben afgevreten? Waarom laat hij dat toe?” „Maar kleine domoor,” zoo viel de vader uit, die vond, dat zijn zoon veel te veel vroeg, „die god is toch van hout en kan de mieren toch niet weggagen.” „Ja maar, vader, kan hij dan wel het huis bewaken?” De vader wist geen antwoord meer en boos zei hij daarom: „Zwijg nu maar. Dat weet ik ook niet. We zullen een nieuwen god koopen.” Dat leek hem een leuk idee, een

nieuwen god te hebben en een oogenblik was hij weer stil. Dan begon hij op eenmaal weer. „Vader, hebben alle menschen op de wereld goden?” „Alle Chineezzen hebben goden, zeker mijn jongen. Maar er zijn ook vreemde duivels; die hebben geen goden.” „Ik zou wel eens zoo'n vreemden duivel willen zien. Vader, hoe ziet die er wel uit?” „Ach jongen, dat is een verschrikkelijk ding, zoo'n vreemden duivel te zien. Groene oogen heeft hij, een rooden baard en grijze haren. Die menschen kunnen met hunne oogen zeven voet in den grond kijken, maar in het water kunnen ze nog geen duim diep zien. De haren groeien bij hen niet erg, maar hun baard des te beter. Als de jongens geboren worden hebben ze al een baard. Het zijn heel slechte menschen. Als ze kunnen, vangen ze de kinderen en slachten ze, en uit hun oogen maken ze dan iets, waarmee ze fotografeeren en telegrafeeren. Als je hun thee drinkt, of hun tabak rookt, dan ben je betooverd, en dan wordt je net als zij zijn.”

Door zulk een beschrijving was natuurlijk de nieuwsgierigheid bij Ting-kuei opgewekt, en natuurlijk vroeg hij of er niet ergens een vreemde duivel was en of hij hem niet eens zien kon. Maar Li poogde zijn zoontje bang te maken. „Er komt er wel eens een hier voorbij op reis naar de stad, maar 't is beter hem dood te slaan dan hem te gaan zien.”

Onder gesprekken van dergelijken aard kwamen vader en zoon eindelijk in de stad. Daar heerschte een ontzagelijke drukte. Allerlei tenten waren gebouwd, versierd met matten en met stukken papier van bonte kleuren, terwijl ook een groote menigte van lampions het geheel nog schilderachtiger maakte. Rondom langs de wanden stonden zoovele godenbeelden, dat Ting-kuei zijn oogen uitkeek. Dat er zoovele goden waren, had hij niet kunnen denken.

Overal verdrongen zich de menschen en het scheen wel, dat alle omliggende dorpen waren uitgelopen en zich nu in de stad vereenigd hadden tot aanbedding van de goden. Maar het allerdrukste was het voor het theater. Daar traden de tooneelspelers op in de oude kleedij van langvervlogen eeuwen en de Chineezzen werden nooit moe naar hun spel te zien. 't Was daar een drukte van belang.

Op eenmaal worden de toeschouwers gestoord door een geschreeuw. „Een vreemde duivel; een vreemde duivel” zoo roept men elkander toe. Allen zien rond, dan in de richting, waaruit het geroep komt en ze vergeten het theater met de spelers in de kostuums van lang vervlogen dagen om nieuwsgierig te zien naar den vreemdeling. 't Wordt rumoerig. De meesten stellen zich niet tevreden met in de richting van den vreemde te zien; zij willen de vreemde verschijning zelf zien, want velen der toeschouwers hebben wel eens gehoord van een vreemden duivel, maar gezien hebben ze er nog nooit een. En door de zonderlingste verhalen is hun nieuwsgierigheid evenals die van onzen kleinen Tingkuei op het hoogst gespannen. 't Wordt steeds rumoeriger. De menschen dringen op, loopen door elkaar en zien niets. Maar ze hooren wel wat. Geschreeuw is het, lang niet vriendelijk voor den vreemdeling. „Weg met hem”. „Sla hem dood” „Sla hem het hoofd af, den vreemden duivel”. Zulke kreten en meer andere hoort men door elkander. Maar de meesten zien den vreemdeling niet.

Deze schijnt van al deze onvriendelijkheden niets te bemerken, want met een vriendelijk gelaat staat hij daar te midden van de opdringende menigte. In de hand heeft hij een menigte kleine boekjes, met hel roode en gele omslagen. „In deze boekjes wordt de weg tot het ware geluk beschreven en dit geluk wil iedereen bezitten of hij Chinees is dan wel Europeaan. En dit geluk is ook voor

elkeen te krijgen, want God wil het aan allen schenken. Ja, het ware geluk komt van God, mijne vrienden, van dien God, die hemel en aarde geschapen heeft en alles, wat bestaat. Ik ben van de andere zijde der aarde gekomen en heb over zeeën en door landen gereisd, om U te vertellen van dien God en van dat hoogste geluk”.

Was een oogenblik het geschreeuw van de belhamels uit de menigte minder geworden, nu werd het weer erger. De vreemdeling hield even op en zei toen vriendelijk: „Maar schreeuwt toch niet zoo, mijne vrienden. Denkt veel meer aan het woord van uw grooten meester: Zoekt het goede, en volgt het na. Als gij naar deze woorden van den meester luistert, en deze boekjes leest, dan zult gij zelf wel spoedig ervaren, of deze leer goed is dan wel niet.”

Weer begon het geschreeuw sterker te worden. Maar er mengden zich nu toch ook andere stemmen onder. „Dit is een goede duivel. Ik ken hem. Laat hem zijn gang maar gaan” riep er één. „En zijn boeken zijn ook niet kwaad”, voegde een ander er aan toe. Anderen schreeuwden echter weer hun: „dood den vreemden duivel” en een paar bengels liepen tegen den vreemdeling aan. Deze keek echter onbevreesd rond, en terwijl hij voortging zijn boeken te koop aan te bieden, trok hij zich langzaam uit het grootste gedrang terug.

Dit alles had plaats gevonden vlak bij Li en zijn zoonje. Bij het eerste geroep van „vreemde duivel” had onze kleine held angstig de hand van zijn vader vast omklemd en had zich veilig tegen hem aangedrukt. Zoo bij zijn vader veilig geborgen had hij tenminste iets van den vreemden man gezien en de meeste van zijn woorden had hij gehoord. Hij was te bang geweest om goed te kijken. Maar dat de vreemdeling niet zoo afschrikwekkend was

als hij geloofd had, dát was duidelijk. Wel rilde hij soms nog van angst bij de gedachte, dat hij zoo dicht bij den vreemden duivel geweest was, en dat hij dus zeker wel aan een groot gevaar ontsnapt moest zijn, maar toch eigenlijk was de duivel hem meegevallen. Maar toen hij weer thuis was en snachts sliep, droomde hij en in zijn droom riep hij: „Help, help, de vreemde duivel komt”.

* * *

Toen Ting-kuei vijftien jaar was, werd door de ouders besloten, dat hij nu maar trouwen moest. Natuurlijk met Mei-yuk, die zijn ouders al zooveel jaren geleden gekocht hadden om eenmaal de vrouw te worden van hun zoon. Ook nu werd weer een feest gevierd, een groot feest met een goeden maaltijd en met veel vrienden om den maaltijd eere aan te doen en om de feestvreugde te verhoogen.

Na afloop van het feest ging het leven weer zijn gewonen gang. Mei-yuk zorgde voor het huis en den tuin en den stal, kortom, ze werkte van den vroegen morgen tot den laten avond, en Ting-kuei ging weer naar school. Naar school, ja. Want al deed hij goed zijn best, hij had nog geen examen gedaan en er zijn vele examens te doen en zonder examens kan men niets belangrijks worden. En onze vriend wilde iets groots worden, en zijn vader wilde het ook, en zijn moeder ook. En er zou wel iets flinks uit hem groeien, zoo zei zijn leermeester. Deze man werd goed betaald door vader Li, en dan moest men zijn leerling toch wel iets aangenaams zeggen. Ja, zijn meester spoorde hem zelfs aan om de volgende maal reeds aan de examens deel te nemen. Ting-kuei had er wel ooren naar en volgde den raad van zijn leermeester gaarne op, maar toen de drie dagen van het examen om waren,

voelde hij wel, dat hij niet geslaagd zou zijn. En zoo was het ook. Dat was een groote teleurstelling, want hij had zich al heel wat voorgesteld van de toekomst. Maar hij was de eenige niet, en zoovelen komen terug. Waarom zou hem het geluk een volgenden keer niet beter gezind zijn!

Ondertusschen vonden zijn ouders, dat de tijd gekomen was om hem nu ook Tsing-tek tot vrouw te geven, zoodat weer bruiloft gevierd werd.

Dit feest was nog niet lang voorbij, toen Li plotseling ziek werd. De dokter werd geroepen. Deze onderzocht den patiënt, zette een ernstig gezicht, schudde veelbeteekenend het hoofd en schreef medicijnen voor. Maar de zieke werd erger. Een ander dokter werd gehaald, ja, zelfs een derde kwam aan het ziekbed, maar het werd steeds erger en na eenige dagen stierf de vader van het gezin, en werd met veel praal begraven.

Zoo was nu Ting-kuei, hoewel nog zeer jong, echtgenoot van twee vrouwen en hoofd van het groote gezin. Want al zou zijn moeder de zaken blijven leiden, hij was toch de vertegenwoordiger van het gezin.

Een paar dagen na den dood van haar man zag de weduwe Li een grooten kikvorsch in den tuin, en toen zij hem wegjoeg, wilde hij niet gaan, maar keek de vrouw met droeve oogen aan. Toen schrok ze op eenmaal, gaf een gil en liep in huis. Ja, ja, de priester had het al gezegd, haar man had niet veel goeds gedaan tijdens zijn leven; nu zou hij als straf moeten leven in de gedaante van een of ander beest. Arme man, en er kwam een medelijden in haar hart op zooals er nooit in had gewoond, toen haar man nog bij haar was. Dadelijk moest haar zoon den priester gaan halen, maar hij had weinig lust. Zijn vader was een goed man geweest en de priesters bedrogen de menschen. Er hielp echter niets aan; de

priester moest komen. Hij kwam, hoorde alles aan, liet zich goed betalen en beloofde den man te verlossen.

Maar de verlossing scheen niet volkomen, want niet veel later zag de moeder een man, die met twee honden naar de markt ging. Eén van de twee moet haar smeekend hebben aangezien, want op eens riep zij: „hij is het” en de tranen sprongen haar in de oogen. Ze hield den man staande en vroeg wat de hond kostte, want dat het haar overleden man was. De slimmerd lachte niet om dien onzin, maar vroeg een hoogen prijs, die natuurlijk betaald werd.

Nu moest echter de priester ook weer geraadpleegd worden. Zij zocht hem op in den tempel en vertelde hem alles. Aandachtig luisterde hij, zocht toen lang in een oud en eerwaardig boek en prees de vrouw toen gelukkig, dat ze den hond had kunnen koopen. Haar man moest in drie verschillende gedaanten ter wereld komen, als straf voor zijn slechte leven. Dan zou hij in de zalige rust ingaan. Door gaven aan het klooster en door offers in den tempel kon de duur van ieder leven verkort worden.

Weer werd de priester betaald, menig offer werd gebracht, en de hond werd zoo teeder verzorgd als vader Li nooit gedaan was. Na eenigen tijd was hij dik en vet geworden en na nog eenigen tijd was hij dood, louter als gevolg van de goede behandeling.

Mevrouw Li ging weer tot den priester, die haar geluk wenschte. Nu was immers al aan het tweede leven een einde gekomen. Haar man zou nu nog als een kalf ter wereld komen en dan zou zij rust vinden. Ze moest maar in de omgeving vragen waar een kalf geboren was op den dag, toen de hond gestorven was. Dat moest ze dan koopen en verzorgen, en ze moest maar voortgaan met haar offers.

Na lang zoeken vond ze een kalf, dat geboren moest zijn in denzelfden tijd, dat haar hond gestorven was, maar de boer, die de heele lijdensgeschiedenis van den armen Li moest aanhooren, was slim genoeg om haar het beest niet af te staan dan tegen een veel te hoogen prijs. Toen wilde het dier echter niet mee, en het was ook op geen enkele manier mee te krijgen. Moeder Li kwam nu op de gedachte om ook de koe te koopen en zoo kwamen er dien dag twee dieren op stal. De koe werd verzorgd door Mei-yuk, maar het kalf door mevrouw Li zelf.

Ting-kuei was nu wel hoofd van het gezin, maar leiding gaf hij niet aan de dingen. En de weg, dien zijn moeder ging, beviel hem heelemaal niet. Reeds meer dan eenmaal had hij haar gezegd: „De priesters zijn bedriegers, en wat ze u zeggen is niets anders dan leugen. Ze nemen uw geld aan en lachen achter uw rug om uw lichtgeloovigheid”. Hij zelf spotte met de idee, dat zijn vader in een kikvorsch of hond zou zijn veranderd en wanneer hij zag, hoeveel eerst de begrafenis gekost had en hoeveel nu nog aan de priesters betaald moest worden, dan was hij boos.

Er was nog meer, dat hem uit zijn humeur bracht. Hij had nu twee vrouwen en was al een paar jaren getrouwd, maar een zoon had hij nog niet. Het examen had hij weer een keer gedaan, maar geslaagd was hij nog niet. Alles liep tegen. Zoo kon men niet blijven leven.

In dezen gemoedstoestand zocht hij zijn vrienden op, die hem aanraadden zich niet te veel van de dingen aan te trekken. Hij deed beter zich niet teveel om de moeilijkheden te bekommeren.

Hij moest wat opgewekter zijn. Waarom speelde hij niet eens met hen en waarom kwam hij niet eens op hun feestavonden? Hij was steeds welkom. Dat was vriendelijk gesproken en waarom zou hij het niet eens doen?

Maar de feestavonden waren eigenlijk nachtelijke drinkpartijen, waar het niet al te net toeging. Men dronk er veel te veel, men speelde en verloor groote sommen en men liet er zangeressen en danseressen komen.

Ting-kuei leerde al heel spoedig spelen en drinken en mee feestvieren. Maar hij verloor meer dan hij won. Eerst vroeg hij geld aan zijn moeder om zijn schulden te betalen. Toen die boos werd en beweerde, dat ze geen geld had, nam hij een hypotheek op het huis; daarna ook op den grond. En toen twee jaren voorbij waren was er van de schoone bezittingen van zijn vader weinig of niets meer zijn eigendom.

Op deze wijze was echter de vreugde niet in zijn leven en de rust niet in zijn hart gekomen. Zijn humeur was nog slechter dan vroeger en in zijn beste oogenblikken zag hij wel, dat alles zijn eigen schuld was.

Eens in gezelschap met één van zijn vrienden, raadde deze hem ernstig aan eens een pijp opium te rooken. Te veel was natuurlijk slecht, maar zoo nu en dan eens één of twee pijpjes deed een mensch bepaald goed. Men raakte de zorgen dan weer eens kwijt.

Teveel was niet noodig, 't was waar. En hij kon het tenminste eens probeeren. Zoo zette hij den voet op een nog gevaarlijker weg. Twee pijpen rookte hij slechts, en daarna viel hij in een heerlijken slaap. Zóó lekker had hij in langen tijd niet gerust. Hij voelde zich waarlijk beter. Opium was dan ook een goed medicijn. Als men er maar niet te veel van gebruikte. Helaas, hij werd met al zijn goede voornemens een opiumslaaf. Zijn gezonde kleur veranderde en maakte plaats voor een vaal gele tint en zijn jeugdige kracht verdween. Hij voelde zich moe en zwak en niet in staat om iets te doen, en het eenige medicijn tegen deze moeheid en zwakte was weer opium. Immer dieper zonk

de man. Er kwamen nog wel oogenblikken, dat hij zijn verkeerd gedrag inzag, maar ze werden toch zeldzamer.

Zijn moeder schold weer als vroeger, toen haar man nog leefde. Ze hield haar zoon voor de pijp weg te werpen en het spelen te laten. En ook zijn beide vrouwen deden hem allerlei verwijten.

Op zekeren dag ging hij weer eens naar de stad, waar de weekmarkt gehouden werd. Een doel had hij eigenlijk niet. Maar wat zou hij thuis doen; de tijd van studie was voor hem lang voorbij. Zoo voortsletterende kwam hij in één der groote speelholen, waar vele mannen bezig waren met het spel. Ting-kuei had zelf wel geen geld, maar hij wist tenminste een paar stuivers los te krijgen van oude vrienden, wien hij ook wel eens wat geleend had. Hij was nauwelijks binnen, toen ook een zending binnentrad. Een vreemde duivel! Maar een vreemde duivel, die aan meerdere spelers niet vreemd was. De zending wees den mannen op het dwaze van het spel, waarbij ieder winnen wil en niet ieder winnen kan. Hij raadde ze aan liever te werken en desnoods met kleine inkomsten tevreden te zijn. En toen een paar spelers zeiden, dat het zoo moeilijk was om zich los te rukken uit de omarming van de zonde, had de man gelegenheid om den waren God te prediken, die den zondaar wil helpen. God wilde het heil van den mensch, zijn geluk, en de zonde bracht den mensch ten verderve.

Ting-kuei hoorde deze rede ook en hij ontving ook een traktaatje. Dat was dus de tweede maal, dat hij een vreemden duivel had gezien. Ze moesten hem doodslaan, zoo zei hij bij zichzelf op weg naar huis. Maar dan zei weer een andere stem van binnen: „Toch had hij geen ongelijk. De zonde brengt den mensch ten verderve”. Hij werd naar twee kanten heen getrokken, en de onrust in zijn hart werd nog grooter.

De armoë werd ook steeds grooter, want er werd niets verdiend. Zoo kon het niet lang meer gaan. Dat voelde hij zelf ook wel. Maar... wat moest hij doen? Wel had hij geen examen gedaan, maar geleerd had hij toch genoeg om onderwijs te kunnen geven. Zoo besloot hij een schooltje te openen. Maar de leerlingen bleven uit. Hij was reeds te veel bekend. Iedereen wist, dat hij opium rookte en een vast bezoeker der speelholen was. Aan zulk een man wilde men zijn kinderen niet toebetrouwen.

Weer stond hij voor de vraag wat hij kon doen om iets te verdienen. Er was nog één weg. 't Was wel geen eervolle, maar dan zou hij toch iets verdienen. Hij kon waarzegger worden. Eigenlijk vond hij het zelf vreeselijk. Duidelijker dan ooit voelde hij hoe diep hij gezonken was. Maar de nood neep en hij ging naar de markt om daar voor enkele centen den boeren of boerinnen de toekomst te voorspellen. Hij had nu tenminste eenige inkomsten, al was het niet veel, en hij zette dit werk trouw voort.

Eenigen tijd later zat hij weer op de markt, toen een boer tot hem kwam om de toekomst te weten. Juist was hij begonnen, toen een tweede persoon bij zijn tafeltje bleef staan. 't Was de zendeling, die Ting-kuei herkende als één der bezoekers van het speelhol. Deze voelde zich niet op zijn gemak, nu het oog van den vreemde zoo onderzoekend op hem rustte. Daarbij trof hij het heel slecht met zijn klant, want hij vergiste zich meer dan eenmaal. Zoo zei hij tot den boer: „Wat uwe vrouwen aangaat, met de oudste moet ge voorzichtig zijn, maar de jongste kunt ge volkomen vertrouwen”. Waarop de man antwoordde, dat hij maar één vrouw had en geen geld had om een tweede te koopen. Wel keek de waarzegger met een veelzeggend gezicht lang in zijn boek, en verbeterde zijn mededeeling, maar het ontging hem toch niet, dat de

vreemdeling alles gemerkt had. Toen hij eindelijk van den boer zijn centen had ontvangen, vroeg de vreemdeling hem ook eens de toekomst te verspellen. Hij zei echter, dat hij nog niet genoeg gestudeerd had in de kunst om ook aan vreemden de toekomst te kunnen blootleggen. De zendeling begon nu een gesprek over de toekomst en over het geluk, dat wij allen zoeken. Hij vroeg hem of hij het traktaatje gelezen had en eindelijk noodigde hij Ting-kuei uit eens te komen luisteren naar de prediking des evangelies. Deze ging dien dag huiswaarts met een groot gevoel van onvoldaanheid. Was dit nu werk voor hem! Indertijd was hij boos geweest op de priesters, die zijn moeder bedrogen. Bedroog hij nu ook de menschen niet! Dan gingen zijn gedachten weer naar den vreemdeling. Een duivel was het toch niet. Zijn woorden waren altijd goed en verstandig. Als hij zijn raad eens opvolgde, zou het hem zeker beter gaan. Hij besloot het traktaatje eens te lezen, want hij wilde toch in elk geval meer weten van wat de vreemdelingen leeren. Zoo gezegd, zoo gedaan. Thuis gekomen, las hij het geschriftje. Een uiteenzetting van de liefde Gods in Christus geopenbaard, en van de zonde, die den mensch van God afvoert, en van een nieuw leven in Gods gemeenschap.

Ting-kuei las met groote aandacht en hij werd bij elken zin meer verbaasd. Deze leer was toch niet slecht. Waarom noemde men zoo'n vreemdeling toch een duivel, en waarom wilden zoovelen hem 't liefst maar 't land uit jagen of hem zelfs dooden! Als hij en al zijn vrienden eens luisterden naar de goede raadgevingen der vreemdelingen, dan zou het er heel anders uitzien. Den volgenden Zondag zat hij in het kerkje, waar de vreemdeling van Gods eeuwige liefde sprak, en hij luisterde met een heilbegeerig gemoed. Na afloop van de prediking bleven de meeste hoorders

nog wat napraten en de zendeling onderhield zich met zijn hoorders. Onze vriend was spoedig in gesprek met een paar Christenen, en zoo kon hij nu eens vrijelijk over de nieuwe leer spreken met een paar van zijn landslieden. Wat keek hij vreemd op, toen hij van één hunner vernam, dat deze ook opiumrooker geweest was, maar nu geheel genezen. Hij hoorde van de medicijnen, die de zendingen den opiumslaven geven en nog veel meer. Ook met den zendeling sprak hij nog eenige oogenblikken en deze gaf hem een boekje mede, waarin op eenvoudige wijze over het Christendom gesproken werd. In zijn hart kwam het verlangen weer boven om een ander mensch te worden.

Opium en spel moest hij vaarwel zeggen. En zou hij het wel kunnen, wanneer de ware God hem niet hielp? Dan huiverde hij echter. De moeielijkheden waren grooter dan hij het zich aanvankelijk gedacht had. Christen worden, dat wilde voor hem zeggen: de waarzeggerij nalaten, want dat was bedrog. En dat kon hij natuurlijk niet. Dat was zijn eenige verdienste. Waar zou hij, arme stakkerd, heen zonder het weinige geld, dat hij daardoor ontving! En toch kon hij zóó niet langer blijven leven. Hij had nu eenmaal iets van den weg Gods gezien; iets van het ware geluk gehoord.

In de stad woonde ook een Chineesch prediker. Met hem wilde hij eens eerlijk gaan praten. Hij ging bij avond, als Nicodemus. Vriendelijk werd hij ontvangen en het viel hem gemakkelijker dan hij gedacht had, om over al de vragen, die zijn hart beroerden, te spreken. Want spreken over deze vragen beteekende: spreken over zijn zonden, zijn afdwalingen. Tot dezen man kon hij echter spreken; aan hem kon hij zijn leven vertellen. Deze man, die ook den nieuwen godsdienst was gevolgd, wist hoe men met zoe-kende zielen moet omgaan. Hij had ook gezocht en hij

had ook de moeielijkheden gevoeld, al waren ze voor hem weer anders geweest. En over zijn eigen moeiten en over zijn eigen strijd wist hij zoo te spreken, dat er een zegen van zijn woorden uitging.

Er was nog iets, dat Ting-kuei met blijdschap opmerkte. Wel had hij het bij de examens niet ver gebracht, maar de oude boeken kende hij toch goed, en ze waren hem heilig. Maar deze Christen kende de oude boeken nóg veel beter. En ze waren hem dierbaar gebleven, niettegenstaande de nieuwe leer. Zij weerspraken den godsdienst der vreemden niet. Soms bevestigden zij dien zelfs. Dát was hem een reden tot groote vreugde. Ook was het hem in het gesprek met dezen Chinees geheel duidelijk geworden, dat hij met zijn bedriegerijën op de markt moest ophouden.

Blijde en dankbaar keerde hij dien avond huiswaarts. Er kwam over zijn leven een verandering, die aan zijn huisgenooten niet ontging en door hen met blijdschap begroet werd.

Op zekeren dag kwam Ting-kuei tot zijn moeder met het verzoek de eene koe te willen verkoopen. Hij zei haar openlijk, dat hij gebroken had met het opiumrooken en dat hij evenmin meer wilde spelen. Maar hij had ook het waarzeggen opgegeven, daar dit bedrog was. Zoo verdiende hij niets meer en nu wilde hij met het geld, dat de koe opracht een handel in hout beginnen. Zijn moeder was over dit voorstel verheugd, want haar man had ook in hout gehandeld en had er veel geld mee verdiend. Ook moest zij haar zoon toestemmen, dat ze het best met één koe konden doen; al zou dat dan ook het opgegroeide kalf zijn, waarin haar overleden man huisde. Trouwens, toen haar zoon haar zei, dat de priesters dit toch maar gelogen hadden, moest zij toegeven, dat ze er ook niet zoo vast meer in geloofde.

Tot zoover was dus het onderhoud goed gegaan, maar nu begon de zoon over zijn nieuwe leven te spreken. Eerst toonde zijn moeder natuurlijk haar groote ingenomenheid met de verandering, maar toen hij haar meedeelde hoe hij tot een nieuw leven gekomen was, werd haar houding anders. „Maar kind, wat heb je gedaan, om tot de vreemde duivels te gaan”. En ze begon met op hen te schelden en allerlei slechts van hen te vertellen, dat Ting-kuei al vele malen had gehoord. Hij lachte er eenvoudig om, en vertelde zijn moeder wat hij ervaren had en wat hij van den godsdienst der vreemdelingen wist. Zijn moeder was echter niet tot bedaren te brengen en ze riep hem toe: „Verkoop de koe, wanneer je wilt en rook opium, maar ga toch niet meer tot de vreemde duivels”. Terecht merkte nu de zoon op, hoe vreemd zijn moeder nu deed. Toen hij een slecht leven had geleid, had zij nooit zooveel misbaar gemaakt, als nu hij een goed leven wilde leiden. Zij bleef er echter bij, dat het vreeselijk was een zoon te hebben, die tot de vreemde duivels ging, en zij was nu de ongelukkigste vrouw ter wereld, want als zij eens gestorven was, dan zou zij wel een zoon hebben, maar deze zou niet voor haar offeren en als een hongerige geest zou ze rond moeten dwalen. Dit was een welkome gelegenheid om over den eerbied voor de ouders te spreken, die ook bij de Christenen gevonden wordt. Zij eeren de ouders niet slechts na den dood, maar zij doen het reeds tijdens dit leven. Dat deed hem ook zooveel smart, dat hij zijn oude moeder zooveel droefheid veroorzaakt had en haar tot armoede gebracht had en hij verzekerde haar, dat hij voortaan beter voor haar zorgen wilde. Zij bleef echter jammeren.

Zoals het met zijn moeder ging, was het ook met zijn vroegere vrienden. Daar waren er velen onder, die meer dan eenmaal met den vreemden duivel gesproken hadden

en ook in het lokaal naar de verkondiging van de nieuwe leer hadden geluisterd. En toch had nooit iemand hen er om lastig gevallen. Men wist wel wie ze waren. Ze lachten om den zendeling, al moesten ze toegeven, dat zijn leer goed was. Met Ting-kuei ging het echter anders. Zoodra zijn makkers hem niet meer in hunne samenkomsten zagen en zoodra hij spel en opium naliet, begonnen ze hem te bespotten en hem het leven lastig te maken. Nu liet hij zich wel niet afschrikken, maar soms zei hij toch wel eens bij zichzelf: „Vreemd, toen ik mijn geld heb opgemaakt en mijn gezin tot armoede heb gebracht, toen ik het gemeenste leven heb geleid, toen heeft niemand me er haast iets van gezegd, en nu ik een nieuw leven ben begonnen nu valt men mij van alle kanten aan en maakt het mij moeilijk”.

Hij vervolgde echter zijn weg. De koe werd verkocht, hij trok de bergen in en kocht boomen, die hij dan naar de stad liet voeren en daar ongezaagd, of ook wel tot planken of latten gezaagd, weer verkocht. Eerst werd de zaak in het klein gedreven, langzamerhand werd er wat meer verhandeld en wat meer verdiend. Sommige bureu zeiden: „Ting-kuei is een vreemde-duivelshond geworden. De vreemde duivel heeft hem geld gegeven en helpt hem. Daarom gaan de zaken zoo goed.” Zij vergaten, dat ook de Chineezzen meer vertrouwen hebben in een man, die nuchteren is, dan in één, die drinkt of opium rookt, en dat een nuchter mensch ook beter zijn zaken behartigen kan dan een speler of opiumrooker.

Het onaangenaamste was, dat steeds gediensstige menschen tot zijn moeder kwamen om haar te waarschuwen. Het was toch zoo gevaarlijk tot de vreemden te gaan. Als men genoeg behekt was, dan werd men geslacht of naar een ander land gevoerd en allerlei dwaze vertelsels meer, die de oude vrouw natuurlijk alle voor waar aannam. Dan was

zij weer een paar dagen in een boos humeur en was zij een last voor haar omgeving. Met de vrouwen was het anders gesteld. Zij waren niet zoo vijandig. In hun hart waren ze dankbaar voor de groote verandering in het leven van hun man. Er kwam nu weer geld binnen en ze hadden nu weer een fatsoenlijk man als echtgenoot. Vooral Mei-yuk zag er veel vroolijker uit dan vroeger. Daarvoor was nog een andere reden. Ze had na al die jaren van wachten een zontje gekregen. Dat maakte haar zoo bijzonder gelukkig, dat ze haast niet boos kon zijn, omdat haar man tot de vreemden ging. Ja, zoo nu en dan kwam de gedachte eens in haar op, dat haar kind misschien wel een zegen was van den waren God.

Sedert eenigen tijd was Ting-kuei begonnen met het lezen van de Heilige Schrift en vooral Mei-yuk begon zelfs belang te stellen in de geschiedenis van Jezus Christus. Dat was een schoone geschiedenis en de nieuwe leer was waarlijk niet slecht. Er vielen immer meer lichtstralen in het huis, waar het langen tijd zoo donker was geweest, en het waren lichtstralen van Gods oneindige liefde, die verkwikten en die leven wekten.

Nog was Ting-kuei geen lid van de Christelijke gemeente. Wel had hij trouw het onderwijs gevolgd en veel was hem duidelijk geworden, dat tevoren duister voor hem was. Telkens meer heerlijkheid had hij ontdekt in den dienst van den nieuwen God. Het verschil met het oude was grooter en scherper geworden. Ook had hij leeren inzien, dat hij nog niet was waar hij wezen moest. Een weg lag voor hem, de weg immer dichter naar God. Dien weg moest hij gaan van dag tot dag en dien wilde hij gaan, want het was de weg des lichts. Daar waren natuurlijk nog wel moeilijkheden te overwinnen, maar hij wenschte geen stap terug te treden.

Eindelijk was de dag genaderd, waarop hij door den doop in de gemeente zou worden opgenomen. Kerstmis was het. Uit den ganschen omtrek zouden de jeugdige Christenen samenkomen in de stad om gedoopt te worden en om het feest van Jezus' geboorte te vieren. Blijde ging ook Ting-kuei naar de stad. Dubbel verheugd was hij, want aan zijn zijde ging Mei-yuk met haar zoontje. Het was de uitdrukkelijke wensch van den vader, dat de kleine met hem op denzelfden dag den doop ontving. De moeder was nog niet zoo ver, maar alles was zoo anders in haar leven geworden, dat zij gaarne meeinging naar den tempel van den vreemden God, die haar man gezegend had en in hem ook haar een zegen had bereid.
